

Popratni dokument vezan uz prijedlog Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava

– ključne izmjene i dopune u odnosu na važeća Pravila o
uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 11/2019)

Zagreb, srpanj 2022.

Sadržaj:

Uvod	3
Sadržaj Pravila	4
I. OPĆE ODREDBE	4
II. POJMOVNIK	4
III. UGOVARANJE I OSIGURAVANJE USLUGE URAVNOTEŽENJA	5
IV. URAVNOTEŽENJE SUSTAVA	6
V. ODGOVORNOST ZA ODSUPANJE	7
VI. OBRAČUN ODSUPANJA.....	7
VII. FINACIJSKO PORAVNANJE ODSUPANJA.....	10
VIII. RJEŠAVANJE PRIGOVORA	10
XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	11

Ograničenje odgovornosti

Ovaj dokument ne predstavlja pravno obvezujući akt i eksplanatorne je prirode te je pripremljen za potrebe javnog savjetovanja.

Uvod

Uredbom Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenog 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (u daljnjem tekstu: Uredba EB GL) utvrđuju se detaljne smjernice za električnu energiju uravnoteženja, uključujući uspostavljanje zajedničkih načela za nabavu i obračun rezervi za održavanje frekvencije, rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije i zamjenskih rezervi. Uredba EB GL definira i jasne zahtjeve vezane uz obračun odstupanja subjekata odgovornih za odstupanja koji se sastoje od: načina obračuna, razdoblja obračuna i izračuna cijene odstupanja; koje su implementirane u postojeći regulatorni okvir donošenjem trenutno važećih Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (dalje u tekstu: Pravila) (HOPS 11/2019).

Od 22. listopada 2021. godine na snazi je novi Zakon o tržištu električne energije (NN 111/2021, u daljnjem tekstu: ZoTEE), koji uključuje sve odredbe vezane za uravnoteženje definirane Uredbom (EU) 2019/43 Europskog Parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu (preoblikovanje) i Direktivom (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjena Direktive 2012/27/EU u nacionalnom zakonodavstvu. Donošenjem novog prijedloga Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava ispunjavaju se zahtjevi iz ZoTEE-a i navedene europske regulative vezane uz uvjete i odredbe za uravnoteženje.

Izmjene su vezane uz ugovaranje i osiguravanje usluga uravnoteženja, uveden je pojam dominantnog pružatelja usluge uravnoteženja te Pravila za određivanje graničnih cijena osiguravanja rezerve snage za pružanje usluga uravnoteženja (Prilog 2. Pravila) kojim se zamjenjuje postojeća Metodologija za određivanje cijena pomoćnih usluga sustava (HOPS 10/2020).

Postupak izračuna cijena za obračun odstupanja bilančnih grupa nije se značajnije mijenjao, no dorađena su Pravila za određivanje graničnih cijena energije uravnoteženja (Prilog 1. Pravila), odnosno novi način izračuna referentne cijene za energiju uravnoteženja.

Dodatno, uveden je način utvrđivanja naknade opskrbljivaču izravno pogođenom aktivacijom upravljanja potrošnjom te preliminarni obračun odstupanja bilančnih grupa i izračun dostatnosti financijskog jamstva.

Sadržaj Pravila

Struktura Pravila temelji se na trenutno važećim Pravilima (HOPS 11/2019), podijeljena je na 11 poglavlja kojima se propisuju prava i obveze operatora prijenosnog sustava, pružatelja usluga uravnoteženja i subjekata odgovornih za odstupanja definirane Uredbom EB GL i to kako je navedeno u Tablici 1.

Tablica. 1. Poglavlja prijedloga novih Pravila

#	Naziv poglavlja
I.	Preambula i opće odredbe
II.	Pojmovi
III.	Ugovaranje i osiguravanje usluge uravnoteženja
IV.	Uravnoteženje sustava
V.	Odgovornost za odstupanje
VI.	Obračun odstupanja
VII.	Financijsko poravnavanje odstupanja
VIII.	Rješavanje prigovora
IX.	Dostupnost podataka
X.	Izmjene i dopune pravila
XI.	Prijelazne i završne odredbe
Prilog 1.	Pravila za određivanje graničnih cijena energije uravnoteženja
Prilog 2.	Pravila za određivanje graničnih cijena osiguravanja rezerve snage za pružanje usluga uravnoteženja

U daljnjem tekstu prikazane su ključne izmjene i dopune u odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019).

I. OPĆE ODREDBE

U poglavlju I. definiran je opseg prijedloga novih Pravila u skladu s odredbama članka 52. stavka 9. ZoTEE-a i članka 18. Uredbe EB GL, odnosno temeljne odrednice uravnoteženja EES-a.

II. POJMOVNIK

U poglavlju II. definirani su izrazi koji se koriste u Pravilima, a koji su usklađeni s važećom europskom i nacionalnom regulativom.

U odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019) nadopunjene su definicije postojećih pojmova ili uvedene nove na sljedeći način:

- I. **prilagođene su definicije postojećih pojmova:**
  - pojam „*energija za uravnoteženje*“ se više ne koristi, zbog usklađivanja s definicijom pojma „*energija uravnoteženja*“ iz članka 3. ZoTEE-a

- definicija pojma „**odstupanje sustava**“ izmijenjena je u dijelu definicije smjera (ostvarenje-plan) radi usklađivanja s odredbama ugovora o vođenju pogona u interkonekciji (engl. Synchronous Area Framework Agreement, dalje u tekstu SAFA ugovor) i Uredbe Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (u daljnjem tekstu: Uredba SO GL)
- definicija pojma „**pružatelj usluga uravnoteženja**“ usklađena je odredbama članka 3. ZoTEE-a, pružatelj usluge uravnoteženja može biti krajnji korisnik prijenosne i/ili distribucijske mreže, agregator, nezavisni agregator, energetska zajednica građana, zajednica obnovljive energije koji je zadovoljio uvjete definirane pretkvalifikacijskim postupkom i s operatorom prijenosnog sustava sklopio ugovor o pružanju usluga uravnoteženja,

II. uvedeni su novi pojmovi i pojmovi preneseni iz Metodologije za određivanje cijena pomoćnih usluga (HOPS 10/2020, dalje u tekstu: Metodologija):

- „**dominantni pružatelj usluga uravnoteženja**“ - pružatelj usluge uravnoteženja koji je jedini pretkvalificirani pružatelj usluga uravnoteženja za pojedinu uslugu uravnoteženja ili njegov portfelj čini više od 40% potreba za rezervom snage pojedine usluge uravnoteženja na tržištu uravnoteženja u skladu s člankom 12. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (NN 79/09, 80/13, 41/21)
- „**buduća kalendarska godina**“ – pojam prenesen iz Metodologije
- „**prethodna kalendarska godina**“ – pojam prenesen iz Metodologije
- „**tekuća kalendarska godina**“ – pojam prenesen iz Metodologije
- „**priznati troškovi pružanja usluga uravnoteženja**“ – pojam prenesen iz Metodologije
- „**regulacijska jedinica**“ - osnovni regulacijski subjekt sastavljen od jedne ili više tehničkih jedinica koje su priključene na prijenosnu i/ili distribucijsku mrežu, na zajedničko mjesto priključenja, koji ispunjava tehničke zahtjeve u pogledu pružanja usluga uravnoteženja,
- „**regulacijska grupa**“ - sastoji se od jedne ili više regulacijskih jedinica priključenih na prijenosnu i/ili distribucijsku mrežu, na više od jednog mjesta priključenja, koje ispunjavaju tehničke zahtjeve u pogledu pružanja usluga uravnoteženja,
- „**portfelj za pružanje usluge uravnoteženja**“ - sastoji se od jedne ili više regulacijskih jedinica i/ili regulacijskih grupa, svaki portfelj za pružanje usluga uravnoteženja predstavlja jednog pružatelja usluga uravnoteženja.

III. UGOVARANJE I OSIGURAVANJE USLUGE URAVNOTEŽENJA

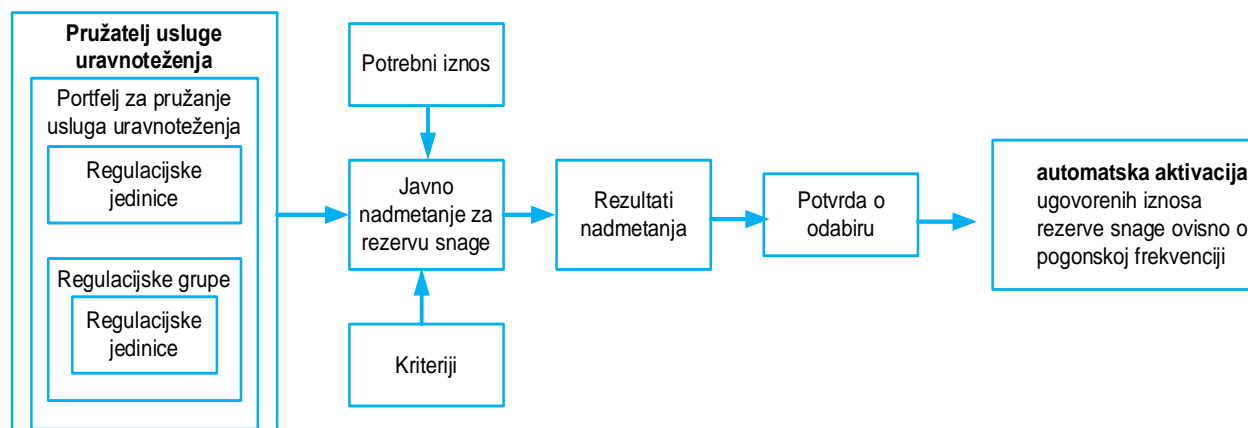
U poglavlju III. definirane su usluge uravnoteženja koje operator prijenosnog sustava koristi u svrhu osiguravanja usluge uravnoteženja, način pretkvalifikacije i ugovaranja pojedinih usluga uravnoteženja, postupak nadmetanja istih kao i ugovaranje usluga uravnoteženja s dominantnim pružateljem.

Uvedena je nova usluga osiguravanje rezerve snage za održavanje frekvencije (u daljnjem tekstu: FCR rezerva snage), koja se definira i nabavlja odjednom, simetrično za pozitivni i negativni smjer aktivacije.

Pružatelj usluge uravnoteženja FCR rezerve snage ne dostavlja ponude za energije uravnoteženja operatoru prijenosnog sustava, jer sa za istu uslugu **ugovara isključivo rezerva snage**.

Grafički prikaz procesa osiguravanja usluge uravnoteženja FCR rezerve snage provođenjem postupka nabave putem javnog nadmetanja prikazan je na Slici 1.

Slika 1. Osiguravanje FCR rezerve snage provođenjem postupka javnog nadmetanja

Usluge uravnoteženja koje se **ne mogu nabaviti provođenjem postupka javnih nadmetanja** operator prijenosnog sustava ugovara **s dominantnim pružateljem usluga uravnoteženja** u skladu s člankom 52. stavkom 35. i člankom 86. stavkom 1. točkom 27. ZoTEE-a.

Operator prijenosnog sustava i dominantni pružatelj usluga uravnoteženja dužni su ugovoriti pružanje usluga uravnoteženja u iznosima potreba, cijenama i vrijednostima parametara u skladu **s Pravilima za određivanje cijena usluga uravnoteženja koja čine Prilog 2. prijedloga novih Pravila**.

Operator prijenosnog sustava do **30. rujna tekuće kalendarske godine** za buduću kalendarsku godinu dostavlja Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji (dalje u tekstu: Agencija) obrazloženi zahtjev za nabavu usluga uravnoteženja koje se ne mogu osigurati na tržišnim načelima s podlogama.

Dominantni pružatelj usluga uravnoteženja dužan je operatoru prijenosnog sustava na njegov zahtjev i u roku određenom od strane operatora prijenosnog sustava, dostaviti podatke i podloge potrebne za dostavu gore navedenih podataka i podloga.

IV. URAVNOTEŽENJE SUSTAVA

Nije bilo dodatnih izmjena poglavlja IV. u odnosu na trenutno važeća Pravila koje definira: način osiguravanja energije uravnoteženja, sudjelovanje na zajedničkim europskim platformama za razmjenu energije uravnoteženja, način aktivacije ponude energije uravnoteženja prije i nakon početka operativnog sudjelovanja operatora prijenosnog sustava na europskim platformama,

načela obračuna energije uravnoteženja i način određivanja odstupanja elektroenergetskog sustava.

U odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019) izmijenjen je način određivanja energije odstupanja sustava zbog usklađivanja s odredbama SAFA ugovora i zahtjevima iz Uredbe SO GL. Predmetna izmjena nema utjecaja na način izračuna cijena odstupanja bilančnih grupa u prvom mjesečnom i preliminarnom obračunu odstupanja.

Energija odstupanja sustava ($E_{Odstupanje,i}$) definira se kao količina energije koja predstavlja razliku ostvarene ($E_{Ostvareno,i}$) i planirane ($E_{Planirano,i}$) i prekozonske razmjene hrvatskog regulacijskog područja (odnosno hrvatske zone trgovanja) u svakom obračunskom intervalu:

$$E_{Odstupanje,i} = E_{Ostvareno,i} - E_{Planirano,i}$$

gdje su:

$E_{Odstupanje,i}$ – količina energije koja predstavlja razliku između ostvarene i planirane prekozonske razmjene hrvatskog regulacijskog područja u obračunskom intervalu „i“ u MWh,

$E_{Planirano,i}$ – ukupna količina energije planirane prekozonske razmjene hrvatskog regulacijskog područja u obračunskom intervalu „i“, koja je negativna kada sustav uvozi električnu energiju u MWh,

$E_{Ostvareno,i}$ – ukupna količina energije ostvarene prekozonske razmjene hrvatskog regulacijskog područja u obračunskom intervalu „i“, koja je negativna kada sustav uvozi električnu energiju u MWh.

U skladu s gore navedenim izmijenjeni su stavci 4. i 5. članka 19. kojim se određuje smjer odstupanja sustava.

V. ODGOVORNOST ZA ODSUPANJE

Poglavlje V. definira odgovornost za odstupanje, zahtjeve koje treba ispuniti sudionik na tržištu da bi se postao voditelj bilančne grupe kao i financijsku odgovornost za odstupanje.

Bilančna shema ostala je nepromijenjena u odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019). Uvedena je obveza voditeljima bilančnih grupa za osiguravanje dodatnog financijskog jamstva po izboru operatora prijenosnog sustava, u iznosu utvrđenom temeljem preliminarnog obračuna odstupanja bilančnih grupa.

VI. OBRAČUN ODSUPANJA

Poglavljem VI. Obračun odstupanja uređuje se bilančna pripadnost obračunskih mjernih mjesta. Postupak obračuna odstupanja nije se mijenjao u odnosu na važeća Pravila (HOPS 11/2019).

U odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019) **uvode se novi dokumenti na temelju kojih se može utvrditi bilančna pripadnost obračunskih mjernih mjesta:**

- ugovor o članstvu u bilančnoj grupi
- ugovor o opskrbi krajnjeg kupca
- **ugovor kojim se uređuje otkup električne energije**
- ugovor o pružanju usluga uravnoteženja
- ugovor o korištenju mreže
- **ugovor o agregiranju**
- **ugovor o članstvu u energetskej zajednici građana**
- **ugovor o članstvu u zajednici obnovljive energije**
- **ugovor o razmjeni mjernih podataka između operatora prijenosnog i operatora distribucijskog sustava**
- **ostalim ugovorima kojima se može utvrditi bilančna pripadnost.**

Za vođenje registara obračunskih mjernih mjesta zaduženi su operator prijenosnog i distribucijskog sustava.

Promjena pripadnosti obračunskog mjernog mjesta članu bilančne grupe vezana je uz promjenu opskrbljivača i/ili otkupljivača električne energije, promjenu agregatora, promjenu statusa u smislu statusa sudionika na tržištu električne energije, promjenom statusa vezano na sudjelovanje u energetskej zajednici/grupi aktivnih kupaca te ostalim promjenama u gore navedenim dokumentima. Predmetnu pripadnost obračunskih mjernih mjesta evidentira nadležni operator sustava promjenom u registru obračunskih mjernih mjesta.

Način izračuna tržišne pozicija bilančne grupe nije se značajnije mijenjao u odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019), uvedena je korekcija tržišne pozicije pojedinih korisnika mreže te korisnika mreže unutar portfelja neovisnog agregatora na temelju udjela ostvarene promjene radne točke pojedine regulacijske jedinice u ukupnoj priznatoj aktiviranoj energiji uravnoteženja portfelja neovisnog agregatora u pojedinom obračunskom intervalu. Operator prijenosnog sustava dostavlja podatke o korekciji tržišne pozicije pojedinog korisnika mreže operatoru tržišta električne energije i opskrbljivaču koji je izravno pogođen aktivacijom krajnjeg kupca koji samostalno ili putem neovisnog agregatora sudjeluje u upravljanju potrošnjom.

Uveden je i **način utvrđivanja naknade opskrbljivaču izravno pogođenom aktivacijom upravljanja potrošnjom.**

Krajnji kupac koji samostalno ili preko neovisnog agregatora sudjeluje u pružanju usluga uravnoteženja plaća naknadu svom opskrbljivaču koji je izravno pogođen aktiviranjem upravljanja potrošnjom u skladu s člankom 28. ZoTEE-a.

Količina energije koju krajnji kupac nadoknađuje svom opskrbljivaču odgovara količini njegove korekcije tržišne pozicije u smjeru prodaje za pojedini obračunski interval.

Gраниčna jedinična cijena naknade utvrđuje se kako slijedi:

$$P_{nadoknada_{gr,i}} = \begin{cases} P_{CROPEX_{DA,i}} & \text{za } P_{CROPEX_{DA,i}} > 0 \\ 0 & \text{za } P_{CROPEX_{DA,i}} < 0 \end{cases}$$

Gdje je:

$P_{nadoknada_{gr,i}}$ - cijena po kojoj krajnji kupac plaća naknadu opskrbljivaču izravno pogođenom aktivacijom upravljanja potrošnjom u obračunskom intervalu „ t “ iskazana u EUR/MWh

$P_{CROPEX_{DA,i}}$ - cijena električne energije na tržištu za dan unaprijed na Hrvatskoj burzi električne energije d.o.o. (<http://www.cropex.hr>) u obračunskom intervalu „ i “ iskazana u EUR/MWh.

Operator prijenosnog sustava kontinuirano nadzire dostatnost iznosa financijskog jamstva iz sklopljenih ugovora o odgovornosti za odstupanje voditelja bilančnih grupa na temelju **preliminarnog obračuna odstupanja** odnosno izračuna preliminarne financijske obveze bilančne grupe.

Operator tržišta električne energije provodi preliminarni obračun odstupanja za tekuća obračunska razdoblja: **1. – 15. dan u kalendarskom mjesecu; 16. – zadnji dan u kalendarskom mjesecu temeljem preliminarnih nevalidiranih podataka:**

- o kupnji i prodaji energije uravnoteženja i ostalih usluga sustava te korekcije tržišne pozicije kada energiju uravnoteženja osigurava korisnik mreže izravno ili neovisni agregator, koje mu dostavlja operator prijenosnog sustava
- ostvarenjima članova bilančnih grupa koje mu dostavlja operator distribucijskog sustava u skladu s odgovarajućim odredbama Pravila primjene nadomjesnih krivulja opterećenja i
- ostvarenjima članova bilančnih grupa koje mu dostavlja operator prijenosnog sustava.

Rok operatoru prijenosnog i distribucijskog sustava za dostavu ulaznih podataka za preliminarni izračun odstupanja je drugi (2.) dan po isteku pojedinog razdoblja za koji se provodi preliminarni izračun.

U roku od dva dana od dostave ulaznih podataka operator tržišta energije dostavlja operatoru prijenosnog sustava preliminarni obračun odstupanja.

Ako je **ukupna financijska obveza voditelja bilančne grupe** za prethodno obračunsko razdoblje i preliminarna financijska obveza za pojedino tekuće obračunsko razdoblje **veća za dvadeset posto (20 %) od iznosa financijskog jamstva iz važećeg ugovora o odgovornosti za odstupanje**, operator prijenosnog sustava **može** zatražiti dodatno financijsko jamstvo.

U fiksnom roku od 3 dana od dana zaprimanja zahtjeva operatora prijenosnog sustava za dostavom dodatnog financijskog jamstva, voditelj bilančne grupe dužan je dostaviti dodatno financijsko jamstvo u obliku novčanog depozita. Ako voditelj bilančne grupe ne postupi u skladu s zahtjevom operatora prijenosnog sustava ugovor o odgovornosti za odstupanje s predmetnim voditeljem bilančne grupe raskida se po samom zakonu slijedeći dan nakon protoka roka.

Način provođenja s naznačenim rokovima za dostavu podataka preliminarnog obračuna odstupanja bilančnih grupa i izračuna dodatnih financijskih jamstava voditeljima bilančnih grupa prikazan je u Tablici. 2.

Tablica 2. Preliminarni obračun odstupanja – hodogram

PRELIMINARNI OBRAČUN ODSUPANJA		
1.	Provodi HROTE za tekuća obračunska razdoblja (2 x / mjesec)	1.-15. dan u mjesecu, 16.-zadnji dan u mjesecu
2.	Rok za dostavu ulaznih podataka HOPS-a i HEP ODS-a:	2. dan po isteku pojedinog tekućeg obračunskog razdoblja
3.	HROTE - Rok za dostavu preliminarnog obračuna HOPS-u: Dio podataka definirat će se novim PPNKO	2 dana od isteka roka za dostavu ulaznih podataka
4.	HOPS - PROVJERA DOSTATNOSTI FINANCIJSKOG JAMSTVA (ako je ukupna fin. obveza VBG-a za prethodno i preliminarna za tekuće razdoblje za 20% veća od iznosa postojećeg jamstva - HOPS dostavlja zahtjev VBG-u za dostavom dodatnog jamstva)	
5.	Rok za dostavu dodatnog jamstva HOPS-u: Oblik jamstva - depozit (zbog kratkih rokova)	3 dana od dana zaprimanja zahtjeva
6.	Rok za raskid ugovora s VBG-om u slučaju nedostave dodatnog financijskog jamstva:	prvi sljedeći dan po isteku roka za dostavu jamstva

VII. FINANCIJSKO PORAVNANJE ODSUPANJA

Poglavlje VII. Definira način izračuna cijena odstupanja u prvom mjesečni i drugom informativnom i konačnom obračunu odstupanja, isti se nije značajnije mijenjao u odnosu na odredbe trenutno važećih Pravila (HOPS 11/2019).

Dopunjena je odredba koja se koristi u slučaju privremene nedostupnosti cijene $C_{CROPEX_{DA},i}$ ili **izoliranog rada Hrvatske burze električne energije d.o.o.**, umjesto $C_{CROPEX_{DA},i}$ za izračun cijena odstupanja koristi se prosjek cijena ostvarenih na regionalnim energetske burzama, slovenskoj burzi električne energije BSP (<http://www.bsp-southpool.com>) i mađarskoj burzi električne energije HUPX (<http://www.hupx.hu>) iskazana u EUR/MWh.

VIII. RJEŠAVANJE PRIGOVORA

Poglavljem VIII. propisana je mogućnost podnošenja prigovora na izdani račun ukupne financijske obveze za odstupanja bilančne grupe unutar obračunskog razdoblja, na tržišnu poziciju bilančne grupe te na obračun odstupanja, sadržaj prigovora, daljnja procedura postupanja po prigovoru, prava i obveze operatora prijenosnog sustava, operatora tržišta električne energije, Agencije te podnositelja prigovora, rokovi u kojima se mora poduzeti određena radnja, nemogućnost podnošenja prigovora u određenom slučaju, te mogućnost pokretanja upravnog spora pod određenim uvjetima.

Uvedene su nove odredbe vezane uz obveze operatora distribucijskog sustava, operatora prijenosnog sustava i operatora tržišta električne energije.

U odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019) uvedene su dopune:

1. kada operator tržišta električne energije podnosi **prigovor kao voditelj (svoje) EKO bilančne grupe**, isti se smatra **Zahtjevom za ispravak nepravilnosti**
2. ako **operator distribucijskog sustava i/ili operator prijenosnog sustava dostavi neispravne podatke potrebne za obračun odstupanja operatoru tržišta električne energije**, u bilo kojem slučaju, uključujući i **slučaj kada nije podnesen prigovor nekog od VBG-a**, dužni su **po službenoj dužnosti i bez odgađanja te u rokovima propisanim za proceduru prigovora ispraviti predmetne podatke** te iste dostaviti operatoru tržišta električne energije
3. **operator tržišta električne energije ovlašten je i dužan po službenoj dužnosti i bez odgađanja**, uključujući i **slučaj kada nije uložena podnesen prigovor**, u slučaju dostave **neispravnog obračuna odstupanja voditeljima bilančnih grupa**, ispraviti **obračun odstupanja u odnosu na sve bilančne grupe na koje je nepravilnost u obračunu imala utjecaj**, u skladu s rokovima koji su propisani za proceduru prigovora.

U slučaju prihvaćanja prigovora pojedinih voditelja bilančnih grupa i/ili po dostavi ispravljenih podataka nužnih za obračun odstupanja od strane nadležnih operatora sustava, **uključujući sva tri prethodno navedena slučaja (t. 1.-3.)**, operator tržišta električne energije **ispravlja obračun odstupanja u odnosu na sve bilančne grupe na koje je nepravilnost u obračunu imala utjecaj**. Takav ispravljeni obračun **postaje konačan i predstavlja podlogu je za izdavanje računa** i usklađenje financijskih odnosa operatora prijenosnog sustava i voditelja bilančne grupe.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U poglavlju XI. regulira se objava i stupanje na snagu Pravila, obveza uređenja ugovornih odnosa između operatora prijenosnog sustava i voditelja bilančnih grupa, u skladu s promjenama i novinama iz ovog prijedloga Pravila te prestanak važenja prijašnjih akata kojima se regulirala materija koja je predmet novih Pravila.

Stupnjem na snagu novog PoUEES-a **prestaje važiti stari PoUEES (HOPS 11/2019) te Metodologija za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga (HOPS 10/2020)**.

Iznimno, primjena starog PoUEES-a i Metodologije za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga (HOPS 10/2020) na već započete postupke.

Operator prijenosnog sustava i voditelji bilančnih grupa dužni su **uskладiti postojeće ugovorne odnose** s ovim prijedlogom Pravila, **u suprotnom isti se raskida po samom zakonu** protekom osmog dana od kada je isti trebao biti sklopljen.

Preliminarni izračun dostatnosti financijskog jamstva početi će se primjenjivati s ispunjenjem tehničkih uvjeta za dostavu preliminarnih nevalidiranih podataka operatoru tržišta električne energije, a najkasnije s 1.7.2023. godine.

Pravne osobe koje obavljaju **javnu uslugu od posebnog interesa za RH** te utvrđene Odlukom Vlade RH mogu, umjesto financijskog jamstva predviđenog ovim Pravilima ili ugovorima koji se temelje na istima, dostaviti i neku drugu vrstu financijskog jamstva, koja ima svojstvo ovršne isprave u skladu s odredbama Ovršnog zakona te koja je prihvatljiva operatoru prijenosnog sustava.

Do uvođenja EUR kao službene valute u Republici Hrvatskoj, sve vrijednosti u ovim Pravilima izražene u EUR-ima izražavat će se u HRK.

Prilog 1.

Pravila za određivanje graničnih cijena energije uravnoteženja

U odnosu na trenutno važeća Pravila (HOPS 11/2019) za potrebe određivanja graničnih cijena energije uravnoteženja uvedena je promjena izračuna jedinične granične cijene energije uravnoteženja na sljedeći način:

- referentna cijena ($C_{ur,i}$) za energiju uravnoteženja za svaki obračunski interval „ i “ iskazuje se u EUR/MWh, a računa se prema formuli :

$$C_{ur,i} = \frac{CROPEX_{DA,i} * W_{DA,i} + CROPEX_{ID,i} * W_{ID,i}}{W_{DA,i} + W_{ID,i}}$$

gdje je:

$CROPEX_{DA,i}$ – cijena električne energije, za promatrani obračunski intervalu „ i “, na tržištu za dan unaprijed hrvatske burze električne energije CROPEX (<http://www.cropep.hr>) u EUR/MWh,

$W_{DA,i}$ – ostvareni volumen trgovanja, za promatrani obračunski intervalu „ i “, na tržištu za dan unaprijed hrvatske burze električne energije CROPEX (<http://www.cropep.hr>) u MWh,

$CROPEX_{ID,i}$ – prosječna cijena električne energije, za promatrani obračunski intervalu „ i “, na unutardnevnom tržištu hrvatske burze električne energije CROPEX (<http://www.cropep.hr>) u EUR/MWh,

$W_{ID,i}$ – ostvareni volumen trgovanja, za promatrani obračunski intervalu „ i “, na unutardnevnom tržištu hrvatske burze električne energije CROPEX (<http://www.cropep.hr>) u MWh,

i – obračunski interval.

Prilog 2.

Pravila za određivanje graničnih cijena osiguravanja rezerve snage za pružanje usluga uravnoteženja

Pravila se primjenjuju u slučaju pojave dominantnog pružatelja pojedine usluge uravnoteženja.

Pravila zamjenjuju dosadašnju Metodologiju za određivanje cijena pomoćnih usluga sustava (HOPS 10/2020).

U skladu s odredbama dosadašnje Metodologiju za određivanje cijena pomoćnih usluga sustava (HOPS 10/2020) definiraju način određivanja cijena usluga uravnoteženja aFRR i mFRR rezerve snage u slučaju pojave dominantnog pružatelja usluga uravnoteženja.

Dodatno uvedena je metodologija za određivanje cijena FCR rezerve snage na isti način kao i za aFRR rezervu snage.